

Kiasma

37 · 2008 vol. 11

Kuinka katson kuvaa
Houkutusia ja kokemuksia
Työnä taiteen tunteminen
Monsterit marssivat esiin

Pääkirjoitus

I DON'T QUITE GET IT...

En ihan ymmärrä, totean päivittäin, kun avaan silmät ja katson elämää: lastenlaulun sanoin ”maailmassa monta on ihmeellistä asiaa”. Ihmeellinen elämä tuottaa ihmeellistä taidetta; kummassakin on kysymys ensisijaisesti elämisestä ja kokemisesta, ei suorittamisesta tai ymmärtämisestä. ”En ihan ymmärrä”, kommentoidaan usein myös nykyaiteen yhteydessä. ”Tärkeintä onkin taiteen tuottama henkilökohtainen kokemus”, vastaa Kiasman johtaja **Berndt Arell** tässä lehdessä.

Kiasmassa juhlietaan seuraavan kymmenvuotiskauden avajaisia syventymällä taiteen ja taidemuseon peruskysymyksiin. Museon tehtävä on tehdä taiteen kokeminen mahdolliseksi ja mutkattomaksi. Silloin katsoja voi avautua omalle kokemukselleen, jonka jokainen muodostaa omista lähtökohdistaan omanlaisekseen.

Vaikka kaikki tavat katsoa ja kokea ovat yhtä oikeita, saattavat vihjeet eri lähestymistavoista auttaa saamaan elämyksestä enemmän irti. Alkuvuonna Kiasma tarjoaa erilaisia näkökulmia kuvaan ja – nykyaiteesta kun on kysymys – kuvattomuuteen. Niin kokoelmanäyttely *Kuvan jälkeen*, **Nan Goldinin** intiimit valokuvat kuin **Julian Schnabelin** kaikennielevät maalauksetkin herättelevät katsojaa todella näkemään katsomansa.

Taiteen katsomisen ammattilaisen mielestä hyvä teos aiheuttaa reaktioita monella tasolla: houkuttaa pohtimaan asioita ja tuottaa puhdasta mielihyvää. Tervetuloa juhlimaan Kiasmaan reagoimaan, pohtimaan, näkemään, ihmettelemään, oivaltamaan, tuntemaan, ymmärtämään, nautiskelemaan, hämmästelemään, kummastelemaan – kokemaan!

□ Milla Unkila

PEIRI YRINÄNEN / KKA

Kuinka katsoa kuvaa

Kuvan jälkeen -kokoelmanäyttelyssä

”Mitä tää kuva esittää?”

Usein kuvaa arvioidaan suhteessa näkyvään todellisuuteen. Kuvataiteen synnystä kertovissa myyteissäkin kuvan tekeminen esitetään todellisuuden korvikkeena: tyttö piirtää sotaan lähtevän rakastetun varjon ääriiviivan seinälle; kuvanveistäjä tekee itselleen naista esittävän veistoksen todellisen naisen tilalle, maalari huijaa lintuja nokkimaan maalaamiaan rypäleitä ja niin edelleen. Kuvalle asetetaan tehtävä tallentaa ja esittää todellisuutta niin kuin se ihmiselle näyttäytyy, ja toimia todellisuuden sijaisena. Tämä representaatioksi nimetty tehtävä on usein edelleen ihmisten mielissä kuvia katsoessa.

Valokuva näyttäytyy tämän todellisuussuhteen täydellisenä toteutumana: se esittää linssin eteen asetetun todellisuuden sellaisenaan, vailla ihmisen puuttumista. Valokuva sanoo: ”Tämä on ollut”. Maalustaiteen monet suuntaukset ovat oikeastaan aina jossain suhteessa valokuvamaiseen esittämiseen: ne voivat yrittää kilpailla valokuvan kanssa todellisuuden jäljittelyssä tai ne voivat päinvastoin kieltää suhteensa siihen kokonaan. ▸

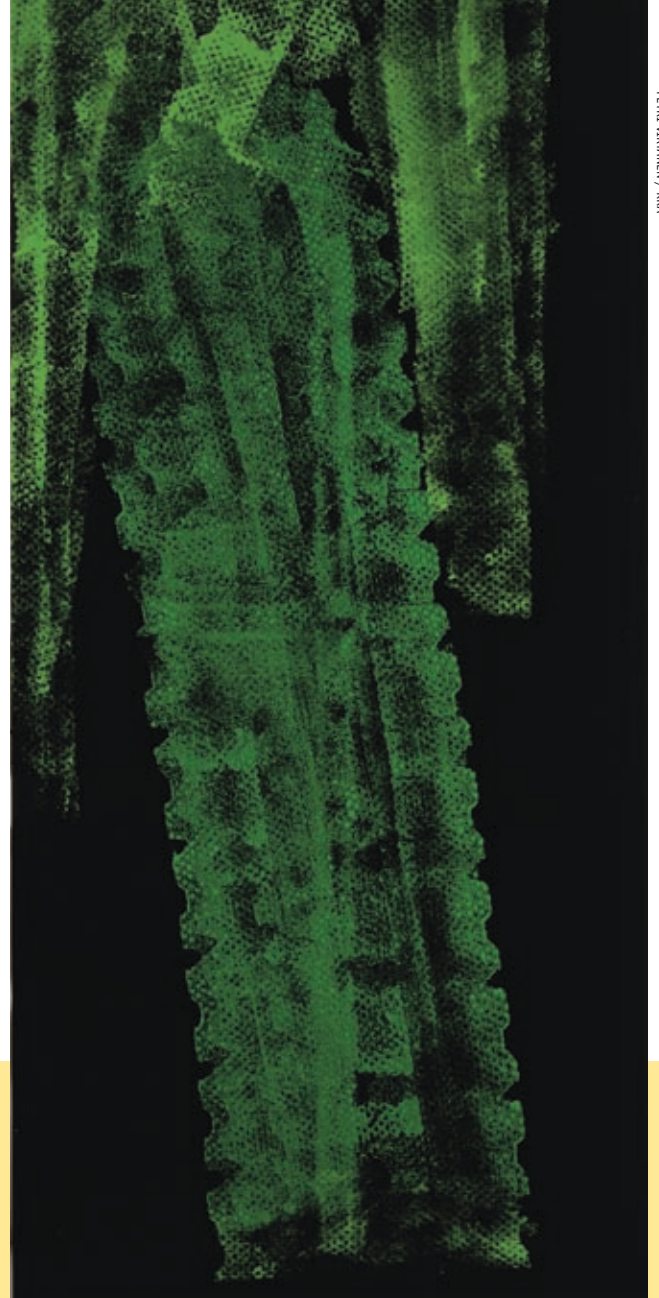
Kerro, kerro kuva(stin)

Nykytaiteen katsominen ei ole koskaan pelkästään puhdasta taiteen havaitsemista. Taidekokemus väritytty katsojan omista tunnelmista, käsityksistä ja tiedoista. Nykytaiteen museoon mentäessä on rakennettu ennako-oletuksia nähtävistä näyttelyistä ja taideteoksista. Toisinaan museoon ajautuu hieman epävarmana siitä mitä tuleman pitää – nykytaiteella kun on maine olla katsojalleen haasteellista katsottavaa.

KATSE KUVAAN PÄIN!

Ensimmäisellä silmäyksellä hahmotetaan taideteoksen kokonaisuus. Tarkastelun kohteena on teoksen muoto, koko ja värimaailma. Katseen keskittäminen taideteoksen pintaan tuo esiin sellaisia yksityiskohtia kuten materiaali ja kuva-aiheet. Silmä etsii aktiivisesti tunnistettavia muotoja ja mahdollisia kirjoitettuja sanoja. Katsoja tulkitsee, hahmottuu teoksesta tarina vai pysykö sommitelma maalaus-pohjan pinnassa ei-esittävinä muotoina?

Kuvataidetta ei havaita koskaan vain katseen kautta, vaan sen äärellä syntyy aina monenlaisia

Marianna Uutinen: Lelu, 2005

aistikokemuksia. Nykytaiteen teoksiin liittyy usein ääniä ja toisinaan myös tuoksuja. Teokset herättelevät koskemattakin tuntoaistia. Maalipinnan karheutta tai valokuvan sileää pintaa ei tarvitse erikseen testata tietääkseen miltä ne tuntuvat. Aistien kautta saatava tieto sulautetaan aiempiin tietoihin, tuntoihin ja kokemuksiin.

Taideteoksen kieltä pyritään lukemaan vertaamalla sen tunnistettavia piirteitä aiemmin opittuihin merkityksiin ja siihen, mitä teokselta odotamme. Katse käytännössä korjaa puutteellista tietoa: nähdessämme kaksiuotteisella maalauspinnaalla syvyysvaikutelman, katsomme oikeastaan vain kankaalle rakennettua sommitelmaa.

Taideteoksissa esiintyvät ihmiset tuovat teoksen helposti lähelle katsojaa. **Julian Schnabel** on maalannut muotokuvia

KUVA ON KUVA

Abstrakti taide asettuu kieltäjien rintamaan. Abstraktia taidetta ajatellaan itsenäisenä: abstrakti kuva ei esitä tai edusta jotain muuta vaan kääntää huomion itseensä, kuvan omiin ominaisuuksiin. Kuva-aiheen sijaan katsojan huomio kohdistuu niihin elementteihin, joista kuva koostuu: muotoihin, sommitteluun, väreihin, kuvapintoihin, materiaali-suuteen, tauluun esineenä. Abstraktissa kuvassa ympyrä ei ole aurinko eikä vihreä tarkoita ruohoa, ne ovat vain ympyrä ja vihreä.

Koska abstrakti kuva lähtee kuvan omista elementeistä ja materiaaleista, sen on ajateltu olevan puhdasta taidetta, taidetta sinänsä vailla suhdetta ulkopuoliseen todellisuuteen. Niinpä kuvan tekeminenkin on pinnan käsittelyä, sen jakamista osiin ja kuvan rakentamista. Katsojan ei välttämättä tarvitse miettiä mitä **Marianna Uutisen** teos (Lelu) mahtaisi esittää, vaan sitä voi tarkastella jälkeenä maalaustapahtumasta: siitä näkyy, miten taiteilija on maalia levittänyt. ▶

PETRI VIRJANEN / KKA

Julian Schnabel: Son of Hawk, 1974–75

perheenjäsenistään. Kankaan pinnalla liikkuneen siveltimen jäljet yhdistyvät katsojan mielessä ihmishahmoiksi vaikka itse kohteet olisi esitetty vääristyneinä mittasuhteiltaan tai väritykseltään. Taiteilija ei ole halunnut esittää hahmoja sellaisina, miltä ne todellisuudessa näyttäisivät, vaan kuten hän itse ne haluaa esittää. Kankaalle tallennetut jäljet kertovat siis taiteilijan tavasta hahmottaa ja kuvallistaa asioita omalla kielellään. Tämä kieli voi olla katsojalle helposti luettavissa, mutta myös ennennäkemättömänä outo ja etäinen. ▶

COURTESY OF JULIAN SCHNABEL STUDIOS

Julian Schnabel

5. kerros, 8.3.–13.4.

Julian Schnabelin (s. 1953) debyyttinäyttely Mary Boone Galleriassa New Yorkissa vuonna 1979 oli sensaatio, joka nosti hänet hetkessä tuntemattomasta ravintolakokista taidemaailman halutuimmaksi tähdeksi. Hänestä tuli 1980-luvun yhdysvaltalaisen taiteen kiistelty ikoni; kriitikoiden parhaana ja keräilijöiden rakastama New Yorkin taidepiirien paha poika ja kauhu-kakara, joka tuli tunnetuksi yhtä paljon valtavankokoisten teostensa kuin eksentrisen persoonansa kautta.

Kiasmassa näemme läpileikkauksen tuotteliaan taiteilijan urasta 1980-luvun alusta tähän päivään. Julian Schnabel toteutti varhaisempia teoksiaan epätavallisille materiaaleille, kuten suurille vedenpitäville pressuille, täyttäen koko pinnan paksuihin maalikerroksiin lisätyillä objekteilla: rikotuilla astioilla tai maasta poimituilla, ajan muovaamalla ja jo historian omaavilla esineillä. Uudempien teosten hillitty ja jopa niukka muotokieli on täysi vastakohta näille "lautasmaalauksille".

Julian Schnabel on todennut käyttävänsä mitä tahansa työvälinettä pystyäkseen ilmentämään omat mielihaluunsa. Elokuvaohjaajanakin tunnettu taiteilija kokee itsensä taidemaalariksi kulloisestakin tekniikasta riippumatta. Vuonna 1995 Schnabel käsikirjoitti ja ohjasi elokuvan *Basquiat* ja tämän menestyksen jälkeen kaksi elokuvaa *Before Night Falls* (1999) sekä *The Diving Bell and the Butterfly* (2007), joista jälkimmäisellä hän voitti parhaan ohjaajan palkinnon Cannesin elokuvajuhlilla vuonna 2007.

□ Satu Metsola

Nan Goldin: Self-portrait on the train, Germany, 1992

Nan Goldin

4. kerros, 1.2.–13.4.

Nan Goldin (s. 1953) teki läpimurtonsa 1980-luvulla valokuvillaan, joissa seksuaalisuuden raja-aitoja kaatava, huumeiden ja AIDSin varjostama New Yorkin "puolimaailma" sai yksilölliset ja poliittiset kasvot.

Goldin on johdonmukaisesti valokuvannut itseään ja ystäviensä muodostamaa laajennettua perhettä läpi vuosikymmenten ja erilaisten elämäntilanteiden, Yhdysvalloista Eurooppaan ja Kaukoitään. Hänen kuvissaan ja kuvasarjoissaan ohikiitävistä yksityisistä hetkistä rakentuu elämäkertoja, jotka laajenevat kokonaisen sukupolven, erilaisten alakulttuurien, seksuaalisten identiteettien, naisten ja sukupuolivähemmistöjen aseman ja muuttuvan yhteiskunnallisen ilmapiirin historiankirjoitukseksi.

Hän ei esittele stereotyyppigalleriaa tai friikki-show'ta, vaan muotokuvia itselleen rakkaista ihmisistä. Valokuvista välittyy kuvaajan ja kuvattavien keskinäinen luottamus, kun mitä yksityisimmät hetket altistetaan ulkopuolisen katseen kohteeksi. Ihmiset kuvissa vanhenevat, identiteetit rakentuvat, jotkut sairastuvat ja kuolevat, toiset jäävät ja jatkavat elämää.

Intohimoisessa ja tinkimättömässä omakohtaisuudessaan Nan Goldin on on erottamaton osa kuvaamaansa maailmaa ja sen intiimejä tilanteita, ei ulkopuolinen tarkkailija.

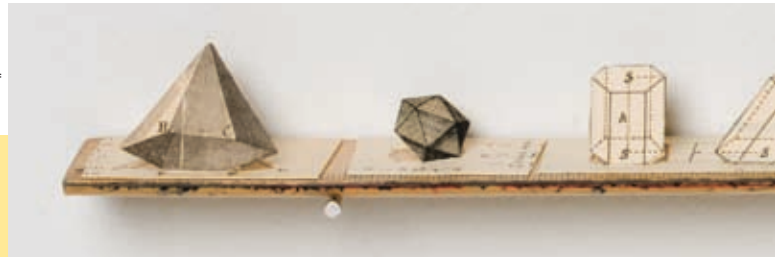
□ Taru Tappola

KUVASTA KUVAPINNAKSI

Valokuva käsittelee kuvapintaa samaan tapaan kuin abstrakti taide: se on periaatteessa joka kohdastaan tasa-arvoinen, tasainen pinta. Abstrakti taide ja valokuva ovatkin molemmat vaikuttaneet siihen, että käsitys kuvasta on ratkaisevasti muuttunut. Esimerkiksi amerikkalaiselle **Julian Schnabelille** kuvapinta on alusta tehdä melkein mitä vaan. Hän yhdistääkin sille kaikkea mahdollista: elemaalausta, esittäviä kuva-aiheita, symboleja, tekstiä ynnä muuta.

Abstrakti taide johdattaa ajattelemaan maalauskangasta tapahtumapaikkana, kenttänä tapahtumille. Silloin se ei ole ikkuna seinällä vaan itse seinä, tai lattia, tai mikä tahansa pinta, jota työstetään. Itse maalaaminen on työstämistä ja toimintaa. Tämän ajattelun vei pisimmälle amerikkalainen toimintamaalaus, suuntaus, jonka vaikutuspiirissä Schnabel varttui. Hänelle maalaus pohja on toiminnan tila ja taso, jolle voi koota uusia maailmoja. Usein maalauspinnan kokokin on niin valtava, että sen käsittely on todella fyysistä työtä. Kuvan tekeminen ei perustu vain näköaistiin vaan myös lähikontaktiin.

PIRJE MYKKÄINEN / AKKA

LÄHELLÄ JA KAUKANA, SISÄLTÄ JA ULKOA

Toisinaan teos sanelee sanattomat ehdot kuinka sitä tulee tarkastella. **Hanna Haaslahden** *White Square* vaatii katsojan menemään osaksi tietokoneperustaista varjoleikkiä. Katsojan kehosta tulee osa taideteosta ja jopa edellytys sen toiminnalle. Teos voi paitsi houkuttaa puoleensa, myös työntää kauemmas. **Anu Tuomisen** pienikokoista *Mittausopin alkeita* -teosta on pakko tarkastella aivan läheltä, jotta yksityiskohdat ja mittojen täsmällisyys kävisi selväksi. Toisten teosten kohdalla on pakko peruuttaa useampikin askel, jotta saa jonkinlaisen käsityksen kokonaisuudesta. Julian Schnabelin maalausten valtaisa koko voi olla kokonaisvaltainen kokemus, joka tuntuu imaisevan katsojan sisuksiinsa liian lähelle mentäessä.

Teokset saattavat myös leikitellä etäisyyden ottamisella ja saada katsoja huomioimaan omaa havaitsemisen prosessiaan. **Sami Lukkarisen** irc-galleriasta poimima kuva-aihe esittää etäältä tarkasteltuna vartaloaan vilauttelevaa miestä. Lähempää katsottuna teos hajoaa pinnaksi, jossa

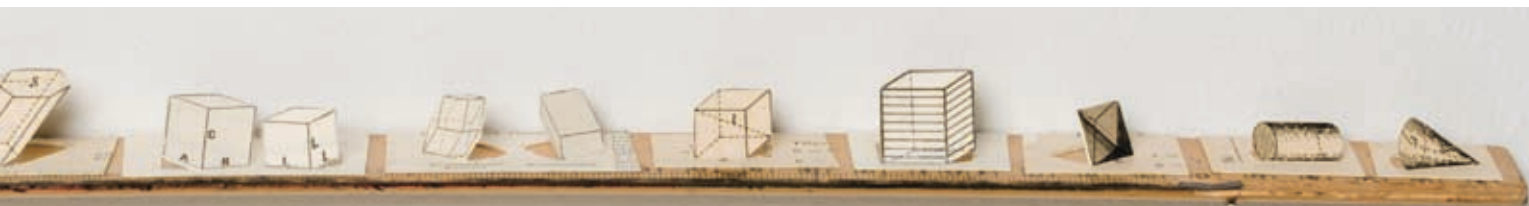
Käsitystä kuvasta on muuttanut myös digitalisoituminen. Sekä maalausta että etenkin valokuvaa on ajateltu todellisuuden peilinä ja niiden suhdetta todellisuuteen analogisena, yhdenmukaisena. Digitaalinen kuva taas perustuu laskentaan, sen suhde todellisuuteen on matemaattinen.

Sami Lukkarisen maalaus *No. 7* käsittelee tätä suhdetta. Todellisuutta koskevaa informaatiota on kuvassa vähennetty abstrahoimalla: yksityiskohdat ovat peittyneet yhtenäisten kuvaneliöiden alle. Samalla maalaus ikään kuin esittää digitaalista kuvaa, jossa informaatiota sisältäviä pikseleitä on vähennetty, tarkoituksena esimerkiksi vaikeuttaa kohteen tunnistamista. Kuvan ja todellisuuden suhteet ovat monella tapaa kääntyneet pääläelleen: kuva esittää (maalauksen tapaan analogisesti) valokuvaa, mutta ei analogista vaan digitaalista kuvaa. Myös aihe leikittelee valokuvan todistusvoiman ja tirkistelyn, kertomisen ja kertomatta jättämisen, näyttämisen ja peittämisen jännitteellä. ▷

PETRI YRÄNEN / KKA

Sami Lukkarinen: No. 7, 2007

Anu Tuominen: Mittausopin alkeita, 1998

pienikokoiset neliöt muodostavat kirjavan, mutta säännön mukaisen kokonaisuuden.

MERKITYSTEN METSÄSTYSTÄ

Taiteen ääressä voi herätä tunteuksia, joita ei ole helppo sanallistaa. Teokset saattavat laukaista katsojassa yllättävän mielentilan, tunteen tai fyysisen reaktion – tai vain aavistuksen edellisistä. Heikkona viestinä miellelyhtymät ja kuvat saattavat jäädä kokonaan huomaamatta mikäli teosten kanssa ei malta syventyä vuoropuheluun ja kuulosella omia kokemuksiaan ja ajatuspolkuja.

Toisinaan esittävyden välttäminen voi olla taiteen taustalla vaikuttanut lähtöajatus. Joskus punaisen langan pää saattaa löytyä teoksen nimestä. Ylipäätään kaikkalainen sanojen käyttö toimii voimakkaana teoksen tulkintaa ohjailavana tasona. Sanoilla tuntuu olevan vakiintuneempia merkityksiä kuin monia yhtäaikaista viestejä välittävällä kuvalla. Kuvataiteen kohdalla sanat ovat kuitenkin vain osa teosta, kuva ei siis toimi välttämättä sanojen kuvituksena

vaan omana kielenään. Teoksessa voidaan nähdä kuvan sijasta kirjainsommitelma, jolla houkutellaan katsojaa tarttumaan ajatuskoukkuun. Syöttinä toimivat sanat ja saaliiksi saadaan miellelyhtymiä.

Nykytaiteen kieli on moninaista ja usein sen luonteen kuuluu hämmentää eri paikoista tuttuja kuvanlukutapoja. Taiteeseen aiemmin liitetty pyrkimys kauneuteen saattaa olla nykytaiteilijan välittämän viestin kannalta toissijainen tai epäolennainen. Näin tapahtuu esimerkiksi **Nan Goldinin** valokuvia katsoessa. Esillä olevissa kuvissa on tavallisia ihmisiä arkipäiväisissä tilanteissa. Kuvat näyttävät huolettomasti räpsityiltä muistoilta, joita kenen tahansa valokuva-albumista saattaisi löytyä. Taide-museossa kuvat on kuitenkin kehystetty ja nostettu seinille. Nykytaiteen museossa niitä luetaan siis taiteen kielen kautta. Kuvat eivät nouse jokapäiväisyyden yläpuolelle vaan pysäyttävät arjen taiteen nimissä katsojan tarkasteltavaksi. ▷

KUVAN TIETO

Erlaiset kuvakäsitykset korostavat kuvasta eri puolia. Kuvan voi ajatella sisältävän tietoa ulkopuolisesta todellisuudesta (semanttista), kuvasta itsestään (syntaktista) tai kuvan tekijästä (ekspressiivistä). Oikeastaan kaikissa kuvissa on nämä kaikki ulottuvuudet, mutta kyse on siitä mihin huomio kulloinkin kohdistetaan.

Esittävä, valokuvamainen kuva, viittaa ulos itsestään. Se näyttää ikkunamaisen läpinäkyvältä, koska tarkoitus ei ole kiinnittää huomiota siihen, miten se on toteutettu. Toisinaan taas taiteilija pitää huolen, että katsoja varmasti huomaa kuvan pinnan ominaisuudet tai tekijän jättämät jäljet ja tehdyt valinnat, vaikka aihe olisi esittäväkin.

Nykytaiteilijat siis kyseenalaistavat usein kuvan ja kohteen suoran suhteen ja näyttävät, miten kuvan ja todellisuuden välillä aina on jotain, ainakin jokin tulkinta, valinta tai näkökulma. Heillä on erityinen tapa suhtautua kuvan erilaisiin kieliin: taideteoksen aiheena voi olla kuvan ja toden suhde tai käsitys siitä, mikä vielä on kuva.

Kaija Kaitavuori

KUUNTELE KUVIA, NÄET ITSESI

Elämme nykyisin varsinaisen kuvatulvan keskellä. Katseemme on tottunut seulomaan erilaisia kuvia hyvin nopealla tahdilla. Kuvataiteen syvällisempi ymmärtäminen vaatii kuitenkin pysähtymistä ja syventymistä kuvan kielen lukemiseen. Taideteosta voisikin ajatella mahdollisuutena tutustua uuteen tuttavuuteen, jonka kanssa käydään vuoropuhelua, jotta vieras opittaisiin tuntemaan. Teokset tarjoavat kuvallisia vihjeitä ja jutun juurta, joista katsoja poimii itselleen tutuimmat viestit ajatuskulkunsa lähtöpisteeksi. Se, koska ja miten saavutaan maaliin, on katsojan itsensä päätettävissä. Joskus teokset saavat jäädä myös mysteereiksi.

Katsoja peilaa nykytaiteeseen omia kokemuksiaan, asenteitaan ja tapojaan havainnoida ympäristöään. Katsomisessa ja näkemisessä on mukana tunteita ja tuntemuksia, jotka ovat kullakin katsojalla yksilöllisiä. Taideteoksen ”ymmärtämisessä” on siis olennaista omien ajatusten ja mielenliikkeiden kuunteleminen. Tässä valossa taide ja sen tulkinta toimii kuvastimena katsojalle itselleen.

Päivi Matala

Nan Goldin: Piotr and Jörg on their hotel bed, Wolfsburg, Germany, 1997

Julian Schnabel: Matelda (Map of Heaven and Hell), 1988
488 x 488 cm

NÄHTÄISINKÖ
KIASMASSA?

Uutta ja uusittua

Keskustan suosittu kohtaustapaikka, Café Kiasma, on entistä viihtyisämpi. Arkkitehti **Vesa Honkosen** suunnittelemat uudet kahvilakalusteet toteutetaan yhteistyössä ruotsalaisen kalustevalmistaja Källemon kanssa. Kalusteet tulevat myös myyntiin, mutta Kiasma saa yksinoikeuden tuolien uuteen vihreään sävyyn.

Kiasman kolmannen kerroksen Intro 3 -tila uusitaan oleilualueeksi kaikille museokävijöille. Kiasma ja Kiasman Ystävät ry järjestivät kutsukilpailun nuorille suunnittelijoille syksyllä 2007. Tila uudistuu juhluvuonna **Arihiro Miyaken** *Cubby Hole* -suunnitelman pohjalta Källemon ja Kiasman yhteistyönä.

Juhlan kunniaksi pukeudutaan siististi – myös Kiasmassa. Museovalvojat saavat juhluvuonna ylleen uudet tyylikkään harmaat työliivit. Suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa **Jaana Sarpaneva** ja perinteikäs P&M Design Oy, joka on erikoistunut työvaatteisiin. □

ARIHIRO MIYAKE
P&M Design

3D-illustraatio / Vesa Honkonen Arkkitehdit,
avustaja ja 3D-mallintaja: Tiina Olli / Vesa Honkonen Arkkitehdit

JOKO KÄVIT KIASMASSA?

Kivikosta Kiasmaan

Tiesitkö, että Kiasman ja Kivikon asuinalueen tarinat kietoutuvat yhteen? 1990-luvun alussa Helsingin kaupunki ja valtio sopivat maanvaihdosta siten, että kaupunki rakennutti Nykytaiteen museon rakennuksen Töölönlahden alueelle ja vastikkeeksi valtio luovutti kaupungille tonttialueita Kivikosta. Kaupunki luovutti Nykytaiteen museon tontin ja rakennuksen valtiolle maaliskuussa 1998 ja samaan aikaan myös Kivikon alueen asemakaava oli vahvistettu ja rakentaminen käynnistynyt.

Nyt, kymmenen vuotta myöhemmin, Kiasma tekee yhteistyötä Kivikko-seuran ja Kivikon asukkaiden kanssa. Toiminta niin Kiasmassa kuin Kivikossakin suunnitellaan yhdessä. □

Lumukko työn touhussa

Kiasman ja Deloitteen yhteistyö vie taiteen sinne, missä sen elävöittävä vaikutusta usein eniten kaivataan – keskelle työntouhua. **Pekka Kauhasen** yli kaksi metriä korkea ja kolmikätinen *Lumukko* talvehtii Deloitte Housen aulassa. Lumukon lisäksi Deloitteen asiakkaita ja työntekijöitä virkistävät Kiasman kokoelmiin kuuluvat videotekokset: **Lilibeth Cuenca Rasmussenin** *Family Sha la la*, **Maria Fribergin** *Blown out* sekä **Anders Tomrenin** *Exploded views*. □

Pekka Kauhanen:
Lumukko, 2003-2004

Kiasma Kalliossa

Museo valtaa kadun. Helsingin Kallion kaupunginosassa, sijaitsee kahdeksan metriä pitkä näyteikkuna: Galleria Alkovi on urbaani taidelaboratorio, joka jatkaa ja heijastaa kadun tapahtumia 24 tuntia vuorokaudessa. Alun perin taiteilija **Otto Karvosen** ideoimassa katugalleriassa nähdään vuoden aikana näyttelyiden sarja, joka jatkaa Kiasman juhlanäyttelyn *Notkea katu* -teemaa: nykytaiteesta tulee aktiivinen osa kaupunkia ja sen elämää.

□ *Galleria Alkovi, Helsinginkatu 19*

Kiasma in Berlin

Berliinin Felleshusissa avautuu maaliskuussa Kiasman kokoelmista toteutettu suomalaisen nykytaiteen näyttely. Kiasman kymmenvuotisjuhlaohjelmistoon kuuluvassa näyttelyssä on esillä taidetta noin kymmeneltä suomalaiselta nykytaiteilijalta.

Kokoelmanäyttelyssä taide, ihmiset ja ajatukset kohtaavat. Kymmenessä vuodessa Kiasma on saavuttanut merkittävän aseman nykytaiteen edelläkävijänä. Näyttelyn kautta tuodaan näkyväksi nykytaiteen 'muistia', niitä länsimaisen kulttuurin yhteisiä tarinoita, joiden kautta visuaalinen maailmamme ja ymmärryksemme hahmottuu.

□ *Suomen suurlähestystö, Felleshus, Rauchstrasse 1, Berliini, 3.-30.4.*

Päivityksestä tulee Remake

Ajatus uudesta alusta on kiehtova. Se herää usein muutostilanteessa ja siirtymävaiheissa – nyt siksi, että museo täyttää pyöreitä vuosia. Jotain näkyy jo taaksepäin katsottaessa samalla kun moni tilanne kurkottaa tulevaisuuteen. Ajatukseen uudesta mahdollisuudesta sitoutuu myös kysymys paluusta, tois- tosta ja elämän sykleistä. Onko jokin uutta vai onko se sittenkin päivitys, toisinto tai cover-versio?

Remake on sarja teoksia, interventioita ja projekteja, jotka käsittelevät museon eri puolia. Päivitettävänä ovat niin taide- teos ja sen rakentuminen, kokoelman muodostuminen, museon käsite kuin vaikkapa sponsorisuhde ja Kiasman julkisuuskuvakin.

□ *Remake-sarja alkaa 11. tammikuuta, Huone X*

Auto parkkiin

Autoilevien taiteen ystävien on nyt entistä helpompaa vieraillla Kiasmassa. EuroPark ja Kiasma tarjoavat museo- vieraille ilmaista pysäköintiä. Voit ajaa P-Eliei parkkihalliin joko Kaivo- kadun tai Töölönlahdenkadun kautta. Ota pysäköintilippu mukaan Kiasman lipunmyyntipisteeseen. Ostaessasi museolipun saat tunnin pysäköintiä maksutta!

□ *Kartta www.kiasma.fi*

”Taide pitää kokea henkilökohtaisesti”, sanoo Kiasman johtaja **Berndt Arell**. ”Jos todella kohtaat taideteoksen ja kohtaat itsesi, todennäköisesti silloin tapahtuu jokin pieni muutos. Taide muuttaa yhteiskuntaa muuttamalla yksilöä – henkilökohtaisten kokemusten ja oivallusten kautta.”

Kokemus, ei kompastus

Kiasman juhlavuosi tarjoaa yleisölle henkilökohtaisia kokemuksia. ”Taiteen kokeminen tapahtuu aina henkilökohtaisella tasolla, vaikka joillain taiteen aloilla voikin järjestää niin, että useampi ihminen pääsee kokemaan saman kokemuksen samaan aikaan.” Berndt Arellin mielestä yksilökohtainen taso on taiteen kokemisessa ainoa merkityksellinen taso. ”Koska jokaiselle näyttelykävijälle ei kuitenkaan voi rakentaa omaa näyttelyä, pyrimme rakentamaan näyttelykokonaisuuden niin, että siitä löytyisi jotain henkilökohtaista mahdollisimman monelle.”

Museonjohtajan mielestä museon tehtävä on tarjota turvallinen ja viihtyisä ympäristö, luoda sellainen ilmapiiri, että katsoja uskaltaa itse oivaltaa asioita, ottaa vastaan taidetta. ”Toivon, että kuvataiteella on oikeasti merkitystä ihmisten arjessa. Toivon, että näyttelyssä käynnistä jää merkityksellinen jälki, samalla tavalla kuin jos luet hyvän kirjan, katsot elokuvan tai käyt konsertissa. Meidän tehtävämme on pitää huolta siitä, että myös kuvataide tarjoaa elämyksellisen ja mieleenpainuvan taiteen kokemisen vaihtoehdon.”

AVAIMIA AJAN KAUTTA

Kiasma on poikkeuksellinen museo aikakäsityksensä vuoksi. Monessa uutta taidetta esittelevässä museossa nähdään taidetta koko 1900-luvulta, mutta Kiasman aika alkaa 1960-luvulta – Kiasma on aina keskittynyt kirjaimellisesti

---

”Etsin taidetta, joka pohtii tärkeitä asioita. Sellainen kuvataide on kiinnostavaa, joka näyttää uuden näkökulman asioihin, jotka ovat minulle läheisiä.”

---

nykyyn. ”On kuvaavaa, että kun Kiasman henkilökunta puhuu 1970-80 lukujen taiteesta, siitä puhutaan nykytaiteen historiana, ei nykytaiteena.”

Parhaimmillaan nykytaide, eli nyt tehtävä taide, tulee helposti lähelle – käsittelee se usein asioita, joita näemme ympärillämme koko ajan. Toisaalta nykytaiteen kokeminen saattaa olla haastavaa, koska se luo asioita, joita ei ehkä ole vielä olemassakaan. Vanhemmat taideteokset ovat usein tuttuja jo vaikkapa koulukirjan lehdistä. Kun jonkin ennalta tutun teoksen sitten näkee todellisuudessa museon seinällä, on kohtaaminen helppoa, tutun kohtaamista.

Toisin kuin vanhempaan taiteeseen, meillä ei ole nykytaiteeseen valmista suhdetta vaan suhde luodaan uudelleen jokaisen taidekokemuksen kohdalla. Kuten yleensä kahden ennalta toisiaan tuntemattoman välillä, nykytaiteen ja katsojan kohtaamista helpottaa, kun uudet tutut esitellään toisilleen. ”Yksi tapa tehdä nykytaiteesta tutumpaa on esitellä sen historiaa, niitä teoksia, joihin yleisö on jo kenties aikaisemmin tutustunut. Uskon, että yleisömme on kaivannut klassisempaa uutta taidetta: se haluaa nähdä jo jollain tapaa tuttuja teoksia viime vuosisadan lopulta.”

Berndt Arellin kaudella Kiasma tarjoaakin katsojille mahdollisuuksia tavata nykytaiteen klassikoita – tutustua nykytaiteen historiaan. Kiasman

tehtävä on tuoda esille koko se ajan kaari, jonka osa nykyhetkikin on. ”Historiaan täytyy katsoa, jotta näkisimme, miksi olemme siinä, missä olemme nyt.”

VALTAA JA VASTUUTA

”Taide sinänsä ei minusta ole mielenkiintoista. Tarkoitan siis sitä, että taiteen sisäiset diskursit eivät kiinnosta minua. Kiinnostavaa on se taide, joka keskustelee ihmisten todellisuuden kanssa, joka käy keskustelua yhteiskunnan ja ihmisten kanssa. Kiinnostavaa on se taide, joka opettaa minulle asioita minusta. Tietenkin museonjohtajana osallistun myös taidekentän sisäisiin keskusteluihin, koska siellä kehitetään taiteen katsomista ja taidetta, mutta henkilökohtaisesti se ei ole tärkeintä. Minua kiinnostaa se, miten taide voi vaikuttaa yhteiskunnan asioihin, politiikkaan, yhteiseen elämäämme, minun elämääni.”

Koska Kiasma on merkittävä instituutio, sen mielipiteellä on merkitystä: Kiasma saa taiteen äänen kuulumaan yhteiskunnallisessa keskustelussa. Vain tällainen laitos voi tehdä mahdolliseksi sen, että nykytaiteella on merkitystä yhteiskunnassa. Kiasman asema suomalaisen nykytaiteen keskeisimpänä vaikuttajana on sekä taakka että mahdollisuus. ”Jokainen täällä töissä oleva käyttää paljon valtaa, joka liittyy kansalliskäytännön tehtävään. Emme ole osa taide-elämän marginaalia vaan mitä voimakkaimmin osa sen valtavirtaa. Meidän on hyväksyttävä, että olemme merkittävien toimijain nykytaiteen kentällä Suomessa ja kantaa tämän mukanaan tuoma vastuu.”

Kiasman rooli isona museona, instituutiona, on esitellä kaikkea nykytaidetta – valtavirtaakin. Niinhän muillakin taidealoilla toimitaan: laitos-teatteri esittää klassikoita, julkisin varoin toimivat orkesterit soittavat suosittuja sinfonioita. Arell korostaa, että samalla tavalla tulee Kiasman, isona museona, toimia omalla sarallaan, nyt tehtävän taiteen parissa.

”Meidän on hyväksyttävä, että olemme merkittävien toimijain nykytaiteen kentällä Suomessa ja kantaa tämän mukanaan tuoma vastuu.”

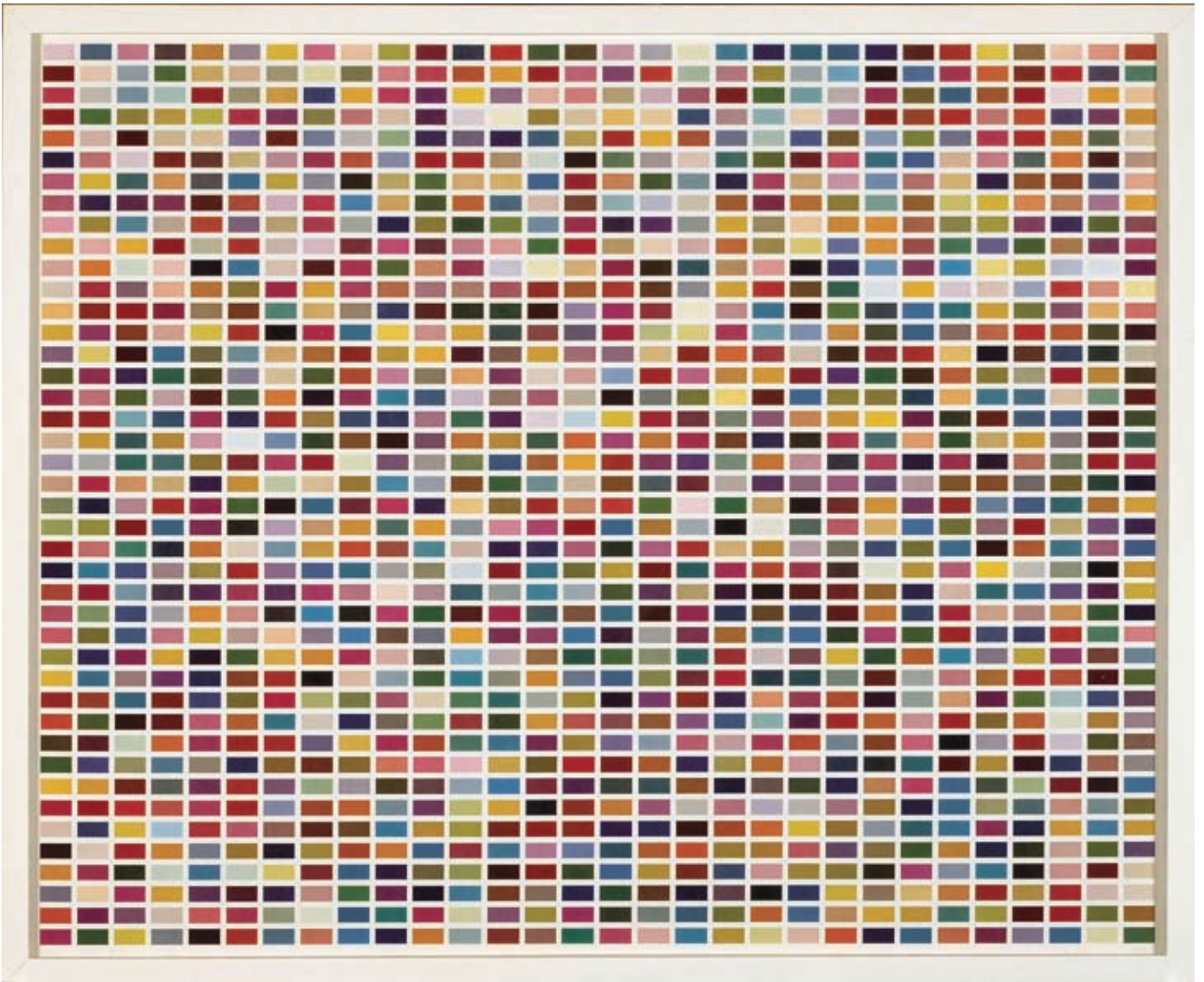
”Marginaalia tulee esitellä marginaalissa. Meidän roolimme ei ole jatkuvasti kyseenalais-ta nykytaiteen valtavirran ilmiöitä. Jos esittelemme pelkästään vaihtoehtoja, jää suurin osa nykytaiteesta kokonaan esittelemättä – silloin annamme yleisölle omituisen kuvan nykyhetken taiteesta. Yleisö kuvittelee, että kaikki nykytaide on sitä, mitä marginaali tekee. Tehtävämme on pikemmin tarjota nykytaiteen vaihtoehtoliikkeille se institutionaalinen peilauspinta, jota vastaan marginaali-ilmiöt voivat kynsiään teroittaa.”

Instituution rooli ei kuitenkaan tarkoita hampaattomuutta, tylsyyttä. ”Jo toimeksianto kertoo sen, mihin uusiutumismme ja tuoreutemme perustuu: olemme nykytaiteen museo. Esittelemme aina ajankohtaisinta, merkittävää ja kiinnostavaa taidetta. Kymmenen vuoden päästä Kiasman tulisi edelleen olla kiinnostava nuorten mielestä – soisin, että pystyisimme sekä säilyttämään nyt käyvät nuoret vakiokävijöinä että kasvattamaan jatkuvasti uusia sukupolvia kävijöiksemme.”

ROHKEUTTA JA TURVALLISUUTTA

Taide kannattaa tuoda ympäristöön, jossa sen kohtaaminen on turvallista, museoon. ”Vaikka taideteos viedään fyysisesti ihmisten keskelle, vaikkapa kadulle, mutta se jää irralliseksi, ei liity mihinkään, ei teos oikeasti tule ihmistä lähelle. Jos teos ei puhuttele, houkuttele, tuota kokemusta, eivät ihmiset näe teosta keskellään vaan kompastuvat siihen – mitä hyötyä siitä on?”

Arellin mielestä aina kun museoissa on toteutettu projekteja, jotka ovat lähteneet yleisön näkökulmasta, siitä, mistä yleisö saa eniten irti, ovat projektit olleet onnistuneita. Jos sen sijaan näyttelyitä on tehty teoreettisista näkökulmista tulee kokonaisuudesta helposti tuntu, että kuraattorit tekevät näyttelyitä toisilleen – asiantuntijat asiantuntijoille, eivät yleisölle.

Juhlissa emännillä ja isännillä on tärkeä rooli toivottaa vieraat tervetulleiksi, saada heidät tuntemaan olonsa kotoisiksi ja viihtymään keskenään. Joissain museoissa museolehtoreista puhutaankin museoemäntinä ja -isäntinä. "Parhaimmillaan museopedagogiikka poistaa esteet ihmisten museokäynniltä: kävijän ei tarvitse jännittää sitä, miten museossa nyt ollaan." Tulkitsevaa pedagogiikkaa ei sen sijaan niinkään tarvita, koska ihmiset kokevat liian selittämisen ja tulkittamisen heitä aliarvioivana – ihminen joka on kiinnostunut taiteesta on kuitenkin, tai hänen tulisi olla, kiinnostunut itse luomaan oman tulkintansa teoksesta.

Museonjohtaja Berndt Arell korostaa taiteen kokemisen henkilökohtaisuuden merkitsevän myös sitä, että katsojalla on vastuu omasta kokemuksestaan. "Valitettavasti vain harva ihminen on niin avoin, että uskaltaa ottaa

---

"Kävijän ei tarvitse jännittää sitä, miten museossa nyt ollaan."

---

vastaan sen muutoksen ja kokemuksen, mitä taiteella on tarjota. Ihmiset ajattelevat, että taide ei ole elämää, taide vain esittää elämää. Jos taidetta pitää vain "taiteena", mitään muutosta ei pääse tapahtumaan. Taiteilija on kyllä tarkoittanut, että hänen työnsä on osa todellisuutta. Katsojan pitää uskaltaa ottaa riski, että ottaa taiteen vastaan osaksi omaa todellisuuttaan."

□ Milla Unkila

JOKO KÄVIT KIASMASSA?

Musikaalista nykyteatteriksi

Seitsemän miestä ja kamariorkesteri nähdään feminiinisessä musikaalissa Kiasma-teatterin lavalla. Uuden kokeellisen musikaalin *RIITTA – nainen talossa* on ohjannut ja käsikirjoittanut **Pauliina Hulkko** ja säveltänyt ja sovittanut **Sanna Salmenkallio**.

RIITAN taustalla on kaksi kirjallista teosta: **Alexandre Dumas'n** romaani *Kamelianainen* ja **Heiner Müllerin** *Kvartetto*-näytelmä. Ne muodostavat viitteellisen kehyksen, jonka kautta maailmaa tarkastellaan. Lisäksi esitys lietsoo nostalgiaa 70-luvun rakkausballadien hengessä.

”Näiden pohjalta työstetty RIITAN libretto sisältää sekä aarioita ja resitatiivilaulua että instrumentaaliosuuksia, joiden aikana muut näyttämökielet ottavat paikkansa näyttämöllä. Esitys yhdistää oopperan muotokieltä musikaalin näyttämöilmaisuuksiin ja tyylikeinoihin. Tarkoitus on kaapata musikaali nykyteatterille”, kertoo Pauliina Hulkko.

□ Ensi-ilta 2. helmikuuta Kiasma-teatterissa

Taide keskellä elämää

Intialaiset nuoret naiset purkavat yhteisönsä ihmisoikeusongelmia sarjakuviiin. Näyttelijä lukee novelleja sairaalan pitkäaikaispotilaille. CP-vammaiset tekevät teatteria omista elämäntarinoistaan. Työpaikoilla tehdään kuvataidetta työssä jaksamiseksi.

Nämäkin ovat eri tavoin taidelähtöisiä menetelmiä arkeen soveltaneita hankkeita, joista kerrotaan *Taide keskellä elämää* -artikkelikokoelmassa. Kokoelmaan on kirjoittanut neljäkymmentä soveltavan taiteen asiantuntijaa ja tekijää. Heidän yhteinen viestinsä on, ettei taide ei kuulu vain sille merkattuihin tiloihin, vaan itse arkeen – jokapäiväisiin ja kaikille tuttuihin paikkoihin.

Kirjassa taide käy vuoropuhelua ilmiöiden, asioiden ja ihmisten kanssa. Se luo tilaa pohdinnalle ja kohtaamisille. Taiteellinen tekeminen puolestaan antaa jokaiselle oikeuden ja mahdollisuuden omaan luovuuteen. Taide kannustaa rohkeuteen, iloon ja kriittisyyteen – siis arjen hyvinvointiin. Siksi taide kuuluu keskelle elämää.

□ *Taide keskellä elämää, (toim.) Marjatta Bardy, Riikka Haapalainen, Merja Isotalo ja Pekka Korhonen. Nid., 333 s., hinta 25 e, Kiasman verkkokaupasta www.kiasma.fi*

Kuukauden Luuppi – taiteilija kuraattorina

Kiasman kokoelmissa on lähes 300 mediataideteosta, joiden esittämiseen on varattu oma tila, Mediateekki. *Kuukauden Luuppi* -sarjassa esitettävät teokset valitaan uudella tavalla.

Teosvalinta jakautuu Taiteilijan valintaan ja Kuraattorin valintaan. Kiasma kutsuu suomalaisia videotaiteilijoita valitsemaan ja esittelemään yhden tai useamman teoksen kokoelmista. Kutsutut taiteilijat voivat valita myös oman teoksensa kokoelmateoksen rinnalle. Teosten yhteys selviää rinnastusten kautta sekä kunkin valitsijan perusteluista. Kuraattorit valitsevat temaattisia kokonaisuuksia, joissa esitellään videotaiteen historiaa ja eri lajityyppejä.

□ *Kuukauden Luuppi, taiteilija- ja kuraattoriesittelyt kuukauden ensimmäinen perjantai klo 18*

Selkoa nykytaiteesta

Miksi taidemuseoon on raahattu pyöräteline? Miten niin potkukelkka on taidetta? **Satu Itkosen** selkokielen kirja *Selkoa nykytaiteesta* rohkaisee tarttumaan nykytaiteeseen ja etsimään siitä omat merkityksensä. Kirja on tarkoitettu niille aikuisille, jotka ovat kiinnostuneet nykytaiteesta – erityisesti kaikille, joille nykyaide on vierasta.

Kirja esittelee yli 30 nykyaiteen teosta mediataiteesta veistoksiin, maalauksista käsitetaiteeseen. Kiasman kokoelmista valikoidut teokset johdattavat nykyaiteen teemoihin ja sen monipuoliseen tekemisen tapaan. Kirjoittaja on selkokielen asiantuntija, joka on keskittynyt nimenomaan museoympäristöön ja taideteksteihin.

□ *Ilmestyy keväällä*

Uppoa maalaukseen

Tammikuussa Studio K muuttuu luolamaalarin luolaksi. **Miika Nyyssösen** installaation pelkistetty kuutiomainen ja harmaa ulkokuori kätkee sisälleen vastakohtaisen elementin: värikkään ja muodoiltaan rikkaan ”luolan”. Sisätilan väryitys ei seuraa sen barokkimaisen oikukkaita muotoja, tilan ääriviivat ja ulottuvuudet pakenevat ja aktivoivat katsojan aistit ja havaintokyvyn.

Kuvataiteilijana Nyyssöstä on mahdollon lokeroida yhteen kategoriaan. Hänen teoksensa liittyvät samanaikaisesti sekä maalauksen peruskysymyksiin ja käsitteellistämiseen että veistokselliseen tilaan ja sen moniaistiseen kokemiseen. Katsoja uppoaa maalauksen sisään.

□ *Miika Nyyssönen, Studio K, 11.1.–20.4. Kiasman kokoelmat*

Miika Nyyssönen: Luolamaalarin luola, 2005
Installaatio, 3 x 3 x 3 m

PETRI UTRINEN / KKA

Näyttelyintendentti
Marja Sakari

Työnä taiteen tunteminen

Yleisin kysymys, joka Kiasman oppailta kysytään on ”Miksi tämä on taidetta?” Tukevasti kakkosijalla pysyy kysymys ”Miksi tämä on esillä Kiasmassa?”

Kiasmassa on kaksi intendenttiä, kokoelmaintendentti ja näyttelyintendentti. Kokoelmaintendentti vastaa kokoelmista ja niiden kartuttamisesta, näyttelyintendentti puolestaan suunnittelee ja vastaa vaihtuvien näyttelyiden kokonaisuudesta. Molemmat ovat mukana päättämässä Kiasman kokoelmiin hankittavista uusista teoksista. **Marja Sakari** aloitti juuri näyttelyintendenttinä toimittuaan sitä ennen Kiasman kokoelmaintendenttinä. Hän siis pohtii työkseen vastauksia juuri niihin kysymyksiin, jotka askarruttavat museovieraitakin.

Mitä intendentti tekee?

Seuraa taidetta, taiteilijoiden tuotantoa ja taidekentän tapahtumia. Minun tulee tietää, mistä taidemaailmassa juuri puhutaan ja tuntee ajankohtaiset ilmiöt niin kotimaisessa taidekentässä kuin kansainvälisestikin. Tämä tieto on pohjamateriaalina sekä näyttelyiden suunnittelemisessä että kokoelmien hankintapäätöksissä. Osa intendentin tehtävää on nimenomaan käydä näyttelyissä ja etsiä kiinnostavia teoksia.

Intendentti, amanuenssi, kuraattori – mitä nämä ovat?

Intendentti ja amanuenssi ovat vanhoja museoalan virkanimikkeitä. Kuraattorinimitys on lainattu englanninkielestä: kuraattori suunnittelee näyttelyn sisällön, hoitaa näyttelyihin liittyviä käytännön järjestelyjä ja on yhteydessä taitei-

lijoihin. Sekä intendentti että amanuenssi voivat olla näyttelyn kuraattoreina, tai näyttelylle voidaan ottaa kuraattori museon ulkopuolelta. Englanniksi intendentti itse asiassa onkin ”Chief Curator”.

Miten intendentiksi tullaan, onko oma taustasi alalle tyypillinen?

Olen koulutukseltani taidehistorian tohtori. Taidehistorian opinnot ovat tyypilliset tällä alalla. Työkokemukseni sen sijaan ei ole ehkä aivan tyypillinen, työskaalani kun on ollut melko laaja. Opiskeluajanani toimin galleriassa näyttelysihteerinä, sitten olen ollut kuvataidealan järjestössä töissä, opettanut taidehistoriaa niin yliopistossa kuin Kuvataideakatemiassakin ja työskennellyt tutkijana Valtion Taidemuseon Kuvataiteen keskusarkistossa ja myöhemmin Suomen Akatemiassa.

Monipuolisesta taidekentän ja taidealan toimijoiden tuntemisesta on ollut paljon hyötyä. Tässä työssä tehdään yhteistyötä monien toimijoiden kanssa – tietysti alustava suunnittelutyö, luettelotekstien kirjoittaminen ja näyttelyn teemojen pohdinta ovat yksinäistä työtä, mutta lopullisen näyttelyn kokonaisuuden on suuren joukon ja monenlaisen ammattitaidon ryhmätyötä.

Mitkä ovat ammattisi parhaat puolet?

Se, että saa olla tekemisissä elävien taiteilijoiden kanssa. Vaikka näyttelyn-

rakentamisprosessit saattavat olla samantyyppisiä, niiden sisältö on niin erilainen – on pakko ottaa selvää erilaisista asioista, saa oppia uutta koko ajan. Kuinka monessa työpaikassa voi olla koko ajan luomassa jotain uutta?

Kiasmassa hienoa on myös yhteisöllisyyden tuntu. Kun tutkijan työssä on totuttu tiettyyn yksinäisyyteen se, että täällä asiat tehdään yhdessä, yhteistyönä, on todella hedelmällistä. Työtoverit ovat työn hyvä puoli, ehdottomasti.

Millä tavoin on erilaista tutkia taidetta, joka on jo määritelty taiteeksi tai olla itse määrittelemässä sitä, onko jokin taidetta, tai peräti hyvää taidetta?

No, onhan se tietenkin erilaista, vaikka oma tutkimusaiheeni käsittelikin nimenomaan käsitetäidettä, joka jatkuvasti pohtii, mikä ylipäättään voi olla taidetta. Käsitetaiteessa lopputulos ei välttämättä ole fyysinen objekti – pelkkä katoava prosessi on taidetta. Tutkimustyöni kautta olin tekemisissä katoavien tai rajoiltaan määrittelemättömien prosessien kanssa, juuri niin kuin nytkin näyttelyiden suunnitteluprosessien yhteydessä. Nykyaikaisen taiteen tutkiminen ylipäänsä eroaa vanhemman taiteen tutkimisesta aika tavalla. Teokset liittyvät johonkin viitekehykseen, eikä konkreettinen esine, jolla on tekijä, ole yhtä tärkeä kuin vanhemmassa taiteessa.

Intendentin tehtävissä olet asemassa, jossa joudut arvioimaan, joskus pelkän konseptipaperin perusteella, onko jokin asia taidetta.

Tottakai on aina seikkailu valita taiteilijan teos hänen ideansa pohjalta. Ei koskaan ihan tarkkaan tiedä, minkälainen lopputulos on odotettavissa, molemminpuolinen luottamus on tarpeen. Projekti saattaa alkaa siitä, että taiteilijat tulevat kertomaan ideastaan. Täytyy luottaa siihen, että tekijöiltä löytyy taitoa toteuttaa idea hyvin. Lisäksi täytyy luottaa siihen, että toteutunut idea on myös kiinnostava. Tämänkaltaisessa tilanteessa on hyvä tuntee taiteilijoiden aikaisemmat työt ja heidän tapansa työskennellä – onko todennäköistä, että he saavat lopputuloksesta mielenkiintoisen. Lisäksi auttaa, kun tuntee taidekenttää niin, että osaa verrata ideaa muuhun meneillään olevaan – onko ajatus kiinnostava. Myös se, että tuntee taiteilijoita ja tietää, minkälaisia heidän teoksensa yleensä ovat ja mitä tematiikkaa he juuri nyt työstävät auttaa teosten valitsemisessa. Suuri osa Kiasman näyttelyistä muodostuu kuitenkin jo olemassa olevista teoksista, jotka ovat olleet aiemmin esillä jossain.

Kun katsot eteesi tuotua teosta, mihin kiinnität huomiosi, mitkä ovat ne prosessit, joiden perusteella voit päättää, että tämä on taidetta ja hyvää sellaista?

Ensinnäkin nykytaiteen kohtaaminen edellyttää ennakkoluulotonta katsoamista ja näkemistä – aistien ja mielen pitää olla avoin ja herkkä, pitää olla valmis näkemään katsomansa. Tietenkin katsominen, näkeminen ja ymmärtäminen ovat aikamoinen vyyhti. Nykytaide on käsitteellistä, joten hyvin usein teos käynnistää jonkin ajatusprosessin, saattaa heittää minulle katsojana kysymyksen, joka aktivoi ajattelua. Ehkä hyvän teoksen tunnusmerkkejä on se, että se aiheuttaa reaktioita monella tasolla,

saattaa pohtimaan monia asioita – ja tuottaa myös puhdasta mielihyvää. Esteettinen mielihyvä, kauneus on olennainen asia kun puhutaan visuaalisesta taiteesta. Esteettisyyden ohella nykytaiteessa älyllisyys on usein keskeisessä asemassa – hyvällä teoksella on kyky tuottaa oivalluksia.

Hyvä nykytaide kiteyttää jotain olennaista maailmastamme tai heittää kysymyksen jostain, näyttää asioita erilaisesta näkökulmasta tai saattaa ajattelemaan tuttuja asioita toisin. Tai sitten teoksen ominaislaadussa, siinä miten se on tehty, on jotain uutta ja oivaltavaa. Visuaalinen kieli ei välttämättä käänny verbaaliseksi, visuaalinen kokemuksellisuus on tärkeää, se on jotain fyysisesti tässä ja nyt koettavaa. Taide tapahtuu aina katsojassa ja katsojan kautta. Mitä enemmän minulla on tietoa taiteesta, sitä enemmän projisoin omaa itseäni teokseen, pystyn ehkä ammentamaan siitä enemmän, saamaan siitä enemmän irti. Nykytaide on jatkumo, ei sarja yksittäisiä teoksia, joten mitä enemmän minulla on tietoa siitä jatkumosta, sitä paremmin pystyn yhdistämään teokset asiayhteyteensä. Nykytaiteessa teokset saattavat kommentoida toisia teoksia tai toisten taiteilijoiden ajatuksia ja jos en tiedä, mihin taiteen sisällä käytävään keskusteluun kyseinen teos liittyy, saattaa teos jäädä täysin ymmärtämättä.

Onko valta raskasta? Joudut intendentinä päättämään, kenen työ on mahdollisesti kiinnostavaa vielä vuosikymmentenkin päästä – entä jos teet virhearvioinnin?

Vastuu on suuri. Kyllähän me Kiasmassa olemme myös taidekentän portinvartijoita – muodostamme tietyn tyyppisen seulan, jonka läpäistyään taiteilijan on mahdollisesti helpompi saada uskottavuutta myös ulkomailla. Onhan tuo vaikea kysymys, mutta uskon kuitenkin, että maailma on nykyään niin avoin, että vastuu siitä, mikä taide säilytetään

jälkipolville, ei ole vain muutamien yksilöiden harteilla.

Mitkä ovat Kiasman näyttelykokonaisuuksien suuntaviivat, onko Kiasma kansallinen vai kansainvälinen museo?

Meillä on tänä vuonna esillä kiinnostava näyttelykokonaisuus: osa näyttelyistä esittelee nykytaiteen klassikoita, osa lähestyy ajankohtaisinta nykytaidetta temaattisesti. Lisäksi toivoisin, että näyttelyissämme nuoret taiteilijat pääsisivät esille. Suuntaviivat, joiden mukaan Kiasmassa edetään ja tulisi edetä ovat juuri nämä: nykytaiteen kansainväliset klassikot, ajankohtaiset ja temaattisesti rakennetut näyttelyt, sekä uusi, juuri nyt syntyvä taide.

Kiasman tehtävä on kaksijakoinen. Kiasman tärkeä tehtävä on nimenomaan tukea suomalaista taidetta, hankkia, säilyttää ja esitellä merkittävää kotimaista nykytaidetta. Toisaalta meidän tehtävämme on myös esitellä Suomessa kansainvälisesti merkittävää taidetta, tuoda kiinnostavaa taidetta tänne nähtäväksi. Kiasma on kansainvälisesti merkittävä kansallislageria, jonka tehtävä on myös osaltaan pitää huolta siitä, että suomalainen taide näkyy ulkomailla.

Milla Unkila

On yrityksiä, joilla
on paljon näkemystä.

On yrityksiä,
joilla on näkemys.

Deloitte.

Tilintarkastus • Verotus • Konsultointi • Yritysjärjestelyt •

Porkkalankatu 24
PL 122, 00181 Helsinki
Puh: +358 (0)20 755 500
Fax: +358 (0)20 755 501
www.deloitte.fi

**JOKO KÄVIT
KIASMASSA?**

Varjokierros – lapset aikuisten oppaina Kiasman arkkitehtuuriin

Mistä alkaa hämärä? Mitä tapahtuu muodoille, kun kulkee pimeydestä valoon? Kuinka paljon tarvitaan valoa, jotta värit erottuvat?

Monenlaiset kysymykset heräsivät, kun päiväkotit Vironniemen 3–7-vuotiaat lapset kolusivat Kiasma-rakennusta keväällä 2007 osana päiväkodeille suunnattua Napero-opastointia. Lapset liikkuvat talossa pienissä tutkimusryhmissä ja valokuvasivat, piirsivät ja maalasivat havaintojaan. Löytyi jännittäviä näkymiä, kiinnostavia reikiä, monimuotoisia varjoja ja outoja heijastuksia. Löytyi erilainen Kiasma.

Lapset katsovat arkkitehtuuria avoimesti. Heillä on kyky auttaa meitä aikuisia näkemään uusia asioita tutussa ympäristössä tai tuttuja asioita uudessa valossa. Siksi Vironniemen lapset kutsuttiin uudestaan kertomaan havainnoistaan. Tällä kertaa lasten pohdinnat ja havainnot Kiasma-rakennuksesta dokumentoitiin ja ne ovat museovieraiden kuultavissa Kiasman äänioppaassa juhluvuonna 2008. Lasten keskusteluista ja heidän Kiasma-kuvistaan koostuva arkkitehtuuriopastus, Varjo-kierros Kiasmaan, on suomenkielinen ja sitä suositellaan erityisesti aikuisille! □

▶ **Observer is now Cision.**

Meeting your needs. Worldwide.

The thirteen companies of the Observer Group have been providing you with the resources, knowledge and insights that create media impact.

Now together under one brand, we deliver innovative solutions that combine global reach with local market expertise.

Our new name, Cision, is shorthand for what we do best: helping our clients gain the intelligence and insight needed to make better business decisions.

Media Intelligence. Communication Insights.

www.cision.com

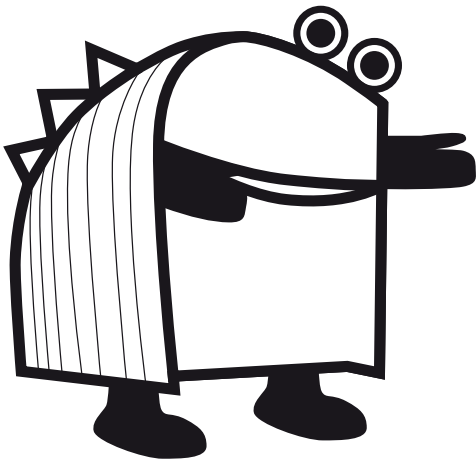
CISION

Dagmar

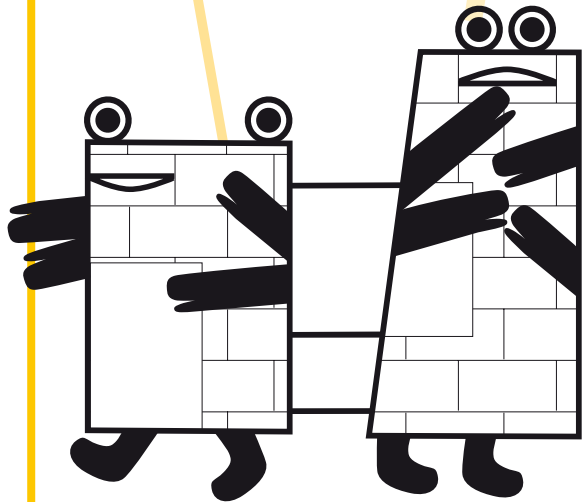
www.dagmar.fi

1

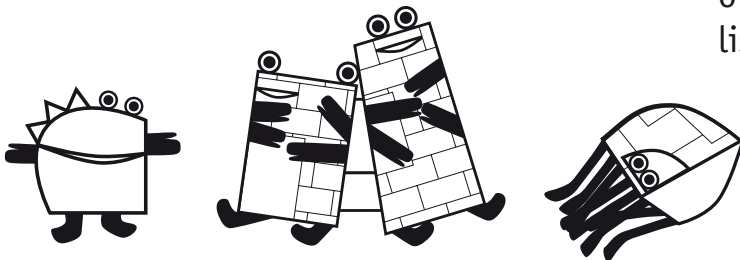
Monsteri 1 on lämmsydäminen otus, oikea kotimonsteri. Ykkönen viihtyy parhaiten kotosalla, kaikessa rauhassa.

2

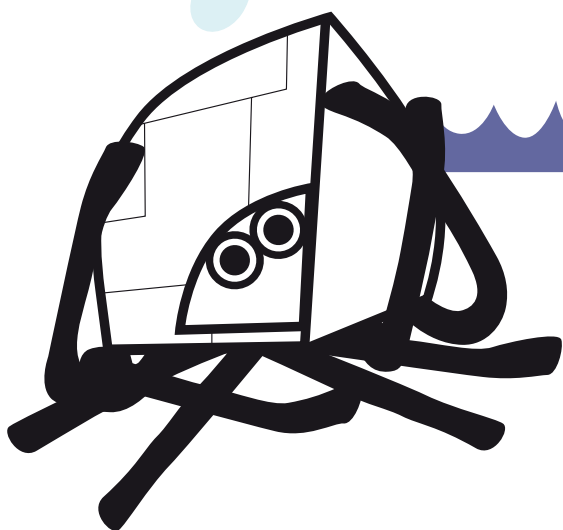
Monsteri 2 on kaksijakoinen persoona, joka ei osaa päättää minne on matkalla. Vilkas kakkonen ei ota elämää liian vakavasti ja nauttii kaupungin hulinasta.

Anna nimet Monstereille!

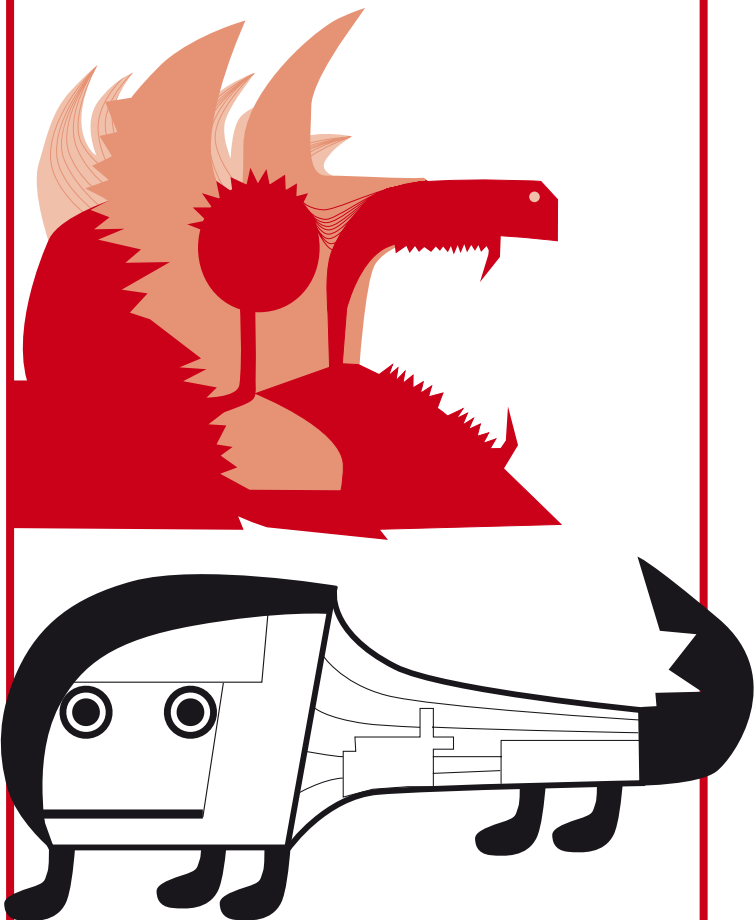
Valloittavat Kiasma-monsterit jalkautuvat ja mönkivät joukkoomme. Monsterit ovat saaneet muotonsa ja ilmeensä Kiasman seinistä. Kullakin vastakuoriutuneella otuksella on oma luonteensa ja persoonalliset tapansa, mutta etunimiä monstereilla ei vielä ole.

3

Monsteri 3 on hajamielinen ja unohtaa helposti, missä on. Pöllämystynyt kolmonen ei oikein saa jalkojaan lasketuksi – auttaisitko häntä siinä?

4

Monsteri 4 on herkkä ja ujo, joskus jopa hieman arka. Säikähtäessään nelonen muuttuu pelottavaksi hirviöksi, joten varothan herättämästä häntä äkillisesti!

KEKSI ETUNIMET MONSTERI-NELOSILLE!

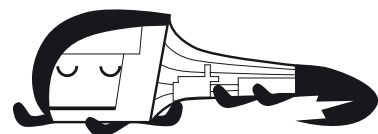
Nämä sympaattiset monsterit tulevat merkitsemään Kiasman perheohjelmia. Kaikki lapsille ja perheille suunnatut työpajat, tapahtumat, julkaisut ja tuotteet saavat kylkeensä monsterin kuvan. Kiasma-monsterit saattavat putkahtaa esiin mitä yllättävimmissä paikoissa!

Monsterit ovat syntyneet Kiasmasta ja Kiasmassa. Ne on suunnitellut graafikko **Reka Kiraly** yhdessä kiasmalaisten kanssa. Monstereiden maailman löydät juuri ilmestyneestä *Taiteen tasavalta* -kartasta.

NYT TARVITAAN SINUN APUASI

Monsterit ovat kansainvälisiä otuksia, jotka tarvitsevat eri kielillä toimivan nimen. Palkintona Monsteri-tuotteita. Voit ehdottaa nimiä ja osallistua kilpailuun osoitteessa www.kiasma.fi/monsterit

Kilpailu päättyy 15. maaliskuuta.

PHS

KANSTI: Julian Schnabel PHOTO: © Mondino, Courtesy of Julian Schnabel Studios

Nykytaiteen museo Kiasma

Mannerheiminaukio 2, 00100 Helsinki
Info (09) 1733 6501, info@kiasma.fi

Kiasma on avoinna ti 10–17, ke–su 10–20.30

Liput 7/ 5 e, alle 18-vuotiaille vapaa pääsy.

Kiasma on liikkumisesteetön. Opaskoirat ovat tervetulleita.

Lipunmyynnissä ja teatterissa on tele/induktiosilmukka.

www.kiasma.fi

Tutustu ajankohtaiseen ohjelmistoon,
liity maksuttomalle Kiasmail-postituslistalle
ja poikkea verkkokauppaan ostoksille.

Kiasman Ystävät ry

Lisätietoja p. (09) 1733 6595

Kiasma-kauppa

Avoimna ti 11–17, ke–su 11–19
p. (09) 1733 6505

Café Kiasma

Avoimna ti 10–17, ke–su 10–20.30
p. (09) 1733 6661.

Kiasma-lehti | Julkaisija: Nykytaiteen museo | Vastaava toimittaja: vs. tiedotuspäällikkö **Milla Unkila** 09-1733 6507 | Toimitussihteeri: tiedottaja **Päivi Oja** 09-1733 6534 | Verkkototeutus: verkkomedia-suunnittelija **Justus Hyvärinen** 09-1733 6532 | Toimituksen osoite: **Kiasma, Nykytaiteen museo, Mannerheiminaukio 2, 00100 Helsinki** | Puh. 09-173 361, Fax 09-1733 6503 | Internet: **www.kiasma.fi** | E-mail: **kiasma-lehti@kiasma.fi** | ISSN 1455-173X | Ulkoasu ja taitto: **Timo Vartiainen** | Käännökset: **Valtasana** | Painopaikka: **F.G. Lönnberg** | Toimitus ei vastaa ohjelmisto-aikatauluihin tulleista muutoksista. | **YHTEYSHENKILÖT** | Museonjohtaja **Berndt Arell**, Museonjohtajan assistentti **Tuula Vuorio**, 09-1733 6516 | Näyttelyt ja kokoelmat: intendentti **Marja Sakari** 09-1733 6519 | Kiasma-teatteri: vs. tuottaja **Riitta Aarniokoski** 09-1733 6512 | Yhteistyöpäällikkö Markkinointi & sponsorointi **Sanna-Mari Jäntti** 09-1733 6653 | Ulosvuokraukset, yhteistyökoordinaattori **Päivi Hilska** 09-1733 6668 | Opasvaraukset: 09-1733 6509 | Kiasman Ystävät ry 09-1733 6595 | Nykytaiteen museo Kiasma kuuluu Valtion taidemuseoon

